

Cooling Station, intervention, Regionale 12, Krakauebene, 2012, photo & credit: the artist

Salvînd lumea... de o operă de artă totală: arta de a înscena situații pentru transformări reale

Ovidiu Țichindeleanu în dialog cu Klaus Schafler

KLAUS SCHAFLER, artist stabilit la Viena care lucrează pe noțiunea de sferă publică și fenomene ale transformării în diferite cadre geopolitice, zone din periferia orașelor și peisaje disputate. Instalațiile sale, proiectele video și colaborările bazate pe cercetare elaborează ambivalențele și ficțiunile implicate de raporturile complicate dintre aspectele micro și „lume” ca termeni relaționali.
www.schafler.net

Ovidiu Țichindeleanu ➡ *Recentul film științifico-fantastic coreean Snowpiercer (2013) pornește de la ideea unui experiment care să contracareze efectele produse de încălzirea globală prin injectarea norilor cu o substanță chimică nouă. Experimentul o ia razna, iar Pământul e aruncat într-o eră de iarnă permanentă. Dacă ideea de a disipa norii printr-un bombardament ca să se asigure o zi însorită cu ocazia unei parade nu le este chiar atât de străină est-europenilor, faptul că există pictori ai norilor și că ideea de a injecta norii cu o chestie albă e ceva obișnuit pentru știința serioasă a climatologilor e totuși ceva surprinzător. Nu e de mirare că geoingineria a inspirat și un număr mare de teorii conspiraționiste. Una dintre acestea sună în felul următor: încălzirea globală avansează mai iute decât o simțim, iar puterile oculte care profită de distrugerea lumii ascund gravitatea situației, colorînd norii în alb prin aerosoli și manipulînd curenții de aer de mare altitudine. Mi-ai putea spune cum ai ajuns la geoinginerie și să-mi descrii pe scurt câteva dintre megaproiectele concepute pentru a salva lumea sau pentru a manipula clima care ți-au atras atenția, împreună cu abordarea ta particulară în conectarea artei, științei și societății?*

Klaus Schafler ➡ Ani de-a rîndul, punctele mele de interes s-au concentrat adesea pe relațiile dintre realitate, viața reală și politică, pe ficțiunile unor desfășurări socio-politice viitoare pe glob. În 2010 am descoperit într-un articol dintr-un ziar german că existau planuri de a controla zăpada care cade asupra Moscovei, ținînd-o la distanță de capitala rusă prin explodarea norilor folosind metode elaborate de climatologi. Avioane zburau deasupra Moscovei și împrăștiau iodură de argint asupra norilor, în așa fel încît precipitațiile să cadă înainte ca norii să ajungă deasupra capitalei. Fostul primar Lujkov a vorbit despre aceste acțiuni ca despre o măsură de economisire, răspunzînd crizei financiare prin reducerea costurilor dezapezirii. A avut loc cel puțin un asemenea experiment în lumea reală, încercîndu-se manipularea tiparelor de vreme locale și regionale, ceea ce a cauzat o grămadă de probleme legate de zăpadă în zona rurală din jurul Moscovei și o seamă de proteste, mai ales din partea unor grupuri de societate civilă internațională. Acesta a fost, aproximativ, punctul de pornire în încercarea mea de a scruta ceva mai adînc mecanismele din spatele cazului moscovit, în context istoric, din punctul de vedere al stării actuale în care se află acest tip de abordări care încercau să manipuleze natura și vremea, precum și din punctul de vedere al viziunilor despre lume asociate cu acest tip de abordări.

OVIDIU ȚICHINDELEANU (n. 1976). Doctor în filosofie (2008), cu o teză despre mediile moderne ale sunetului și arheologia cunoașterii la 1900, în pregătire pentru publicare în limba engleză. Studii de filosofie la Cluj (Universitatea „Babeș-Bolyai”), Strasbourg (Universitatea Marc Bloch) și Binghamton (Universitatea de Stat New York), cu specializare în filosofie germană și franceză ale ultimelor două secole. În prezent, pregătește volumul *Colonizarea postcomunistă. O istorie critică a culturii de tranziție*.

SAVING THE WORLD... FROM A GESAMTKUNSTWERK:
THE ART OF STAGING SITUATIONS OF REAL TRANSFORMATIONS
Ovidiu Țichindeleanu in Conversation with Klaus Schafler

KLAUS SCHAFLER is Vienna based artist whose work focuses on the notion of public sphere and to phenomena of transformation in different geopolitical frameworks, suburban settings and disputed landscapes. His installations, video projects and research-oriented collaborations try to elaborate the ambivalences and fictions of the complicated relationship between micro aspects and “world” as relational terms.
www.schafler.net

Ovidiu Țichindeleanu ➡ *The premise of the recent Korean science-fiction film Snowpiercer (2013) is that an experiment to cool off global warming by injecting the clouds with a newly invented chemical substance goes off the rails by throwing the Earth into an age of permanent winter. Now, if the idea of bombing the clouds away to ensure a sunny day for the parade is rather familiar to East Europeans, it came as a surprise to learn that cloud-painters actually exist, that the idea of injecting the clouds with white stuff is a thing in the hard-science of climate scientists. No wonder that geoengineering has also inspired a great deal of conspiracies; one of these sounds like this: global warming is advancing faster than we feel it, and the occult powers which are profiting from the destruction of the world are hiding the gravity of the situation by painting the clouds white with aerosol spray and jet stream manipulation. Can you tell me how did you come across geoengineering, and describe briefly some of the mega-projects designed to save the world or manipulate the climate that have intrigued you, and your particular approach in connecting art, science and society?*

Klaus Schafler ➡ For years my interests have often focused on the relations between reality, real life and politics, on the fictions of upcoming socio-political developments on the globe. In 2010 I discovered in an article from a German newspaper that there were plans to control the snowfall over Moscow, banning it from the Russian capital by blasting clouds from the sky through methods developed by climate scientists. Thus, airplanes were flying over Moscow spraying silver iodide into clouds, ensuring that all precipitation falls before it reaches the capital. Former mayor Luzhkov communicated these actions as a cost saving measure, dealing with the ongoing financial crisis of the city by reducing the costs of snow removal. At least one such real-world experiment was conducted, attempting to manipulate the local and regional weather patterns, which caused a lot of troubles with snow in Moscow’s surrounding countryside, as well as protests, especially from international civil society groups. This was more or less the starting point in trying to look deeper into the mechanisms behind the Moscow case, into the historical context, current status and world views associated with this type of approaches attempting to manipulate nature and the weather.

OVIDIU ȚICHINDELEANU (b. 1976). Ph.D. in Philosophy (2008) with the thesis “The Graphic Sound: An Archeology of Sound, Technology and Knowledge”, currently in preparation for publication. Studies of philosophy in Cluj (Babeș-Bolyai University), Strasbourg (Marc Bloch University) and Binghamton (State University of New York). Forthcoming publication: *The Postcommunist Colonization: A Critical History of the Culture of Transition*.

În timp ce împiedicarea faptului ca zăpada să cadă asupra unui oraș e ceva destul de recent, asigurarea vremii însorite pentru manifestații politice este ceva deja obișnuit, și nu doar la Moscova. De pildă, guvernul chinez a folosit la Beijing tehnica de manipulare a vremii numită *însămînțarea norilor*, chiar înainte de Jocurile Olimpice din 2008, pentru a curăța aerul de efectele poluării. S-au obținut două ore de cer însorit și mai puțină poluare pe timpul deschiderii.

Aceste tehnici au făcut obiectul unor cercetări științifice intense deja în perioada Războiului Rece, desfășurate inclusiv de Statele Unite și de alte câteva state. „Cei care controlează vremea controlează și lumea.” De pildă, în 1967–1968, în perioada Războiului din Vietnam, ca o măsură de război meteorologic, Biroul Meteorologic al Statelor Unite a însămînțat norii deasupra circuitului Ho Și Min, pentru a intensifica precipitațiile din zonă. Războiul meteorologic a fost interzis mai târziu de Convenția de la Geneva din 1976.

În general, structurile de putere economice și politice impun asemenea intervenții asupra climei și vremii, chiar dacă, pe lângă implicațiile geopolitice de așteptat, cum ar fi, de pildă, noi conflicte între Nord și Sud, există multe riscuri, efecte colaterale neintenționate și impacturi asupra naturii, oamenilor și sferei publice. În timp ce tehnologiile de manipulare a vremii încearcă să influențeze tiparele meteorologice locale sau regionale, tehnicile din geoinginerie vizează întreaga planetă, pentru a încetini sau chiar pentru a corecta impactul civilizației noastre asupra climei și mediului în-conjurător. Schimbarea climei e contracarată prin răcirea planetei.

Am devenit tot mai interesat de contextul sociopolitic, de caracterul ambivalent și de pericolele acestor intervenții la scară largă în sistemul climatic global. Iată câteva exemple ale unor asemenea tehnologii, cel mai adesea foarte avansate, aflate la limita științifico-fantasticului: răcirea planetei prin îndepărtarea dioxidului de carbon din atmosferă, introducând fier în oceanul planetar sau folosind copaci artificiali (i.e., extragerea carbonului din aer cu ajutorul unor ramuri de rășină artificială); reducând radiația solară asupra globului (*Solar Radiation Management*) prin vopsirea în alb a străzilor și a acoperișurilor sau prin însămînțarea norilor cu apă de mare vaporizată, provenită din activitatea unor nave echipate cu dispozitive de pulverizare, care ar naviga pe oceanul planetar, sau prin albirea norilor (efectul Albedo), pentru a spori gradul de reflexie, i.e., pentru ca aceștia să reflecte mai multă lumină solară înapoi în spațiu, pentru a răci astfel planeta. Același efect de răcire a planetei poate fi observat, de pildă, după erupția vulcanilor, când particulele de cenușă plutind în aer împiedică razele Soarelui să ajungă pe suprafața terestră.

Un alt exemplu, tehnologic mai simplu, referitor la efectul Albedo, fusese experimentul în mediu real al sociologului Eduardo Gold, în cadrul căruia s-au vopsit în alb vîrfurile Anzilor cu o vopsea ecologică făcută din var și albuș de ou. Munca a fost făcută de băștinași angajați pentru această sarcină, cu scopul de a proteja ghețarii și, astfel, de a îmbunătăți oferta de apă pe tot anul în satele de munte dimprejur. La rîndul lor, anumite specii de plante pot fi folosite pentru a obține efecte de răcire locală. De pildă, Aloe vera, ale cărei frunze și structuri sînt în mod particular reflectorizante. Unii oameni de știință susțin că diverse culturi de plante ori plante și culturi modificate genetic, proiectate prin metodele bioingineriei, ar putea genera o reducere de 1% a temperaturii globale.

Platforme precum IPCC (Intergovernmental Panel for Climate Change – Comisia Interguvernamentală pentru Schimbări Climatice) încearcă să ofere lumii o viziune științifică la zi despre starea actuală a cunoașterii privind încălzirea globală și potențialele sale impacturi ecologice și socioeconomice. Pe baza acestor date științifice, guvernelor li se cere să pună în aplicare obiective, strategii și reglementări specifice. Dacă atenția acordată acestei teme în planificarea politică internațională crește, acest lucru poate fi văzut ca un semn al unei urgențe datorate efectelor și

While preventing snowfall is rather new, securing sunshine for political representation is already a usual habit, and not just in Moscow. For instance, the Chinese government used *cloud seeding* weather manipulation technology in Beijing, just before the 2008 Olympic Games, in order to clear the air of pollution. The result was two hours of sunshine and less smog during the opening event. These technologies were intensively researched already during Cold War times, including by the US and a few other countries. “Who controls the weather controls the world.” For instance in 1967–1968, during the Vietnam War, as weather warfare measure, the US Weather Bureau seeded the clouds over the Ho Chi Min trail, in order to increase the rainfall in that area. Weather warfare was later prohibited by the Geneva Convention in 1976.

In general, political and economic power structures are enforcing such interventions onto the climate and weather, although there are many risks, collateral effects of unintentional design, side-effects and impacts on nature, people and the public sphere, besides the geo-political implications to be expected, such as new North-South conflicts. Now, while weather manipulation technologies try to manipulate local or regional weather patterns, geoengineering technologies are hacking the entire planet in order to slow down or even reverse our civilizations’ impact on the climate and environment. Climate change is countered by cooling the planet.

I became more and more interested in the socio-political context, the ambivalent character and the dangers of these large-scale interventions in the global climate system. Here are a few examples of such technologies, mostly high-tech, often bordering on science fiction:

Climate Manipulation Station, poster, Space for Art and Industry, New York, 2011, graphic design by Igor Hofbauer, credit: the artist

Climate Manipulation Station, installation, Space for Art and Industry, New York, 2011, photo: Marc Ganzglass, credit: the artist

îngrijorărilor locale (inclusiv celor legate de refugiații climatici) sau ca o decizie strategică și economică pentru o economie „verde”, care să nu polueze. Ambiția politică poate amplifica și sprijini eforturile numeroaselor grupuri civice și ale mișcărilor sociale locale și globale, de la diverse proiecte de cîștigare a luptei pentru energii regenerabile și economie ecologică la alte chestiuni legate de dreptate climatică pe glob. În cel mai recent Raport de evaluare a schimbării climatice al IPCC, din 2013, paragraful final al Rezumatului pentru factorii de decizie conține un punct referitor la propuneri pentru alterarea deliberată a sistemelor climatice. În opinia multor critici ai geoingineriei, cum ar fi grupul ETC, acesta ar putea fi un semnal de alarmă în privința aplicațiilor viitoare ale tehnicilor de geoinginerie.

Cred că e important să abordăm aceste chestiuni nu doar prin tehnologie și știință, ci și prin practici transdisciplinare, printr-o reflecție asupra cadrelor și contextelor sociopolitice și geopolitice. Abordarea mea presupune cercetare, interviuri cu oameni de știință și diverse părți interesate din acest context, pentru a elabora intervenții și instalații, care se bazează adesea pe participarea directă a factorilor interesați și pe colaborarea dintre ei, construind o arhivă critică și vie, un laborator deschis capabil să pună în discurs date și ficțiuni în cadrul a ceva ce s-ar putea numi o pseudo-„situație de laborator”. Desenarea unor viziuni și speculații despre o realitate imaginată și un viitor care se conturează deja subliniază nevoia de regenerare a mediului și de dreptate climatică pe glob.

Recent, Bill Gates părea să-și fi mutat interesele filantropice noncapitaliste de pe chestiuni legate de SIDA la unele legate de geoinginerie. Unul dintre administratorii Google a vorbit, de asemenea, despre construirea unei flote de megavapoare ecologice prin care s-ar putea ridica la un nou nivel prezența globală a Google. The Guardian a găzduit, și el, o dezbatere publică despre geoinginerie. Simt nevoia de a micșora distanța dintre înălțimile unor asemenea proiecte fanteziste ale marilor capitaliști și ceva mai concret. Întrucît colaborezi strîns cu oameni de știință, ai putea să ne spui mai multe despre felul în care îi abordezi? Poate dacă ne-ai da câteva exemple de interacțiune cu oameni de știință și mediul în care lucrează ei, de pildă referitor la proiectul copacilor sintetici?

cooling the planet by removing carbon dioxide from the atmosphere through ironing the oceans, or by using synthetic trees (i.e., capturing the carbon from the surrounding air by using resin branches); reducing the solar radiation on the globe (Solar Radiation Management) by painting the streets and roofs white, or by seeding clouds with vaporized seawater coming from spray vessels that drive around the oceans, or by whitening the clouds (the Albedo effect) in order to enhance reflectivity, i.e. to reflect more sunlight back into space in order to cool the planet off. The same effect of cooling the planet can be observed after a volcano eruption as ash particles floating in the air prevent sunbeams getting through and onto the earth surface.

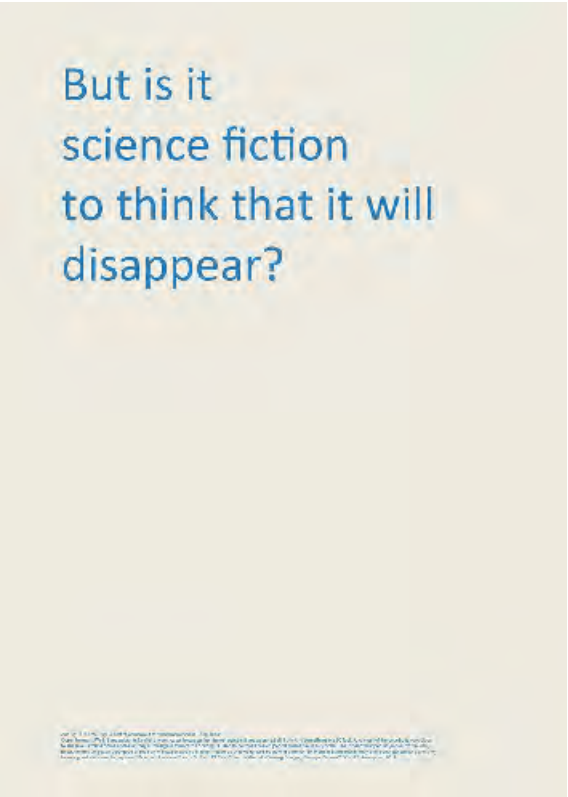
Another more low-tech example referring to the Albedo effect was the real world experiment of sociologist Eduardo Gold, of painting the peaks of the Andes with an environment friendly lime and egg-white paint white, by local people employed for the job, in order to protect the glacier ice from disappearing and thus improving the availability of water over the entire year for the close-by mountainous villages. Certain plants could also be developed for local cooling Albedo effects. For instance, Aloe Vera with its particularly reflecting leaf surface and structures. Some scientists argue that large scale crop plants or genetically modified bioengineered designer plants and crops could generate 1% temperature reduction.

Platforms such as the IPCC, the Intergovernmental Panel for Climate Change, try to provide the world with an up-to-date scientific view on the current state of knowledge on global warming and its potential environmental and socio-economic impacts. Based on these scientific facts, governments are required to implement specific objectives, policies and regulations. If this topic is climbing up on the international political agenda, this can be seen as a sign of urgency due to local effects and concerns (including about climate refugees), or as a strategic and economic decision for a green zero-emission economy. Political ambition can strengthen and support the efforts of numerous local and global civil society groups, social movements, activists and representatives, from initiatives to win the battle for renewable energies and the green economy, to other issues of climate justice on the globe. In the IPCC’s latest climate change Assessment Report in 2013, the final paragraph of the Summary for Policymakers includes a bullet point referring to proposals for deliberately altering climate systems. In the view of many critics of geoengineering, like the ETC group, this could be an alarming sign for actual future applications of geoengineering technologies. I think that it is important to approach these issues not only through technology or science, but rather through transdisciplinary practices, by reflecting on the socio-political and geo-political framework and contexts. My approach includes research, interviews with scientists and diverse stakeholders in the context, in order to develop interventions and installations, which are often participatory and collaborative, building up a critical and vivid archive, an open laboratory able to narrate facts and fictions within something one could call a pseudo-laboratory situation. Drawing visions and speculations of an imagined reality and a future that is already taking shape underlines the need for sustainability and climate justice on the globe.

In recent times, Bill Gates seemed to switch his philanthropic non-capitalist interests from the issue of AIDS to geoengineering. One of the Google executives has also talked about building a fleet of green megaships from which to raise the global presence of Google to a new level. The Guardian also hosted a public debate on geoengineering. I feel the need to narrow the distance from the height of such dreamy projects of big capitalists with some concreteness. Since you work intimately with scientists, could you tell us more about your approach with scientists, maybe give us an example of your interaction with scientists and their working environment, for instance in relation to the project of the synthetic tree?

In 2010 I found out that the Royal Society of London organized a scientific conference with the occasion of its 300th birthday, dedicated to the topic of “Geoengineering – taking control of our planet’s

➡ În 2010 am aflat că Societatea Regală din Londra a organizat un colocviu științific cu ocazia aniversării a 300 de ani de existență. Colocviul a avut ca temă „Geo-ingineria – preluarea controlului asupra climei pe planetă”. Am participat la acest colocviu pentru a obține în mod nemijlocit informația cea mai avansată despre această temă și pentru a întâlni oamenii de știință care lucrează în acest domeniu. Am verificat dinainte lista vorbitorilor și i-am contactat pe unii dintre ei, cerându-le un interviu. Cinci dintre ei mi-au răspuns că i-ar interesa să mă întâlnească pentru un interviu și pentru a participa la proiectul meu de cercetare bazat pe artă. Am vrut să aflu mai multe despre ce îi motivează pe acești oameni, care sînt viziunile lor despre lume, ce concepte și idei urmează ei, pe ce concepte (istorice sau filosofice) se bazează, în ce contexte sociopolitice își desfășoară cercetările și își elaborează proiectele și intervențiile, care e poziția lor față de caracterul subiectiv al muncii lor științifice, mai ales cînd vine vorba de termeni precum adevăr științific. Ca o parte esențială a proiectului meu, am desfășurat interviuri video cu acești experți în legătură cu chestiunile de mai sus, în mediul concret de muncă al interlocutorului. Am fost foarte surprins că oamenii de știință și-au făcut timp să vorbească despre viziunea lor cu privire la relația dintre artă și știință, relația dintre date științifice și ficțiune în munca lor, problemele economice legate de cercetări care adesea nu duc la niciun rezultat, competiția pentru – să zicem – „cea mai bună idee” de a combate încălzirea globală între oamenii de știință ce lucrează în același domeniu, presiunile ce apar atunci cînd cauți parteneri financiari printre corporațiile publice, oameni înstăriți, e.g., afaceriști precum Bill Gates, care încearcă să facă lobby pentru proiectele lor, să adune bani pentru construirea de prototipuri etc. Ceea ce m-a interesat a fost nu atît o discuție despre tehnologiile utilizate de oamenii de știință, ci mai degrabă o familiarizare a mea cu noile domenii, o înțelegere a abordărilor și ideilor lor, o discuție despre dorința lor de a testa în lumea reală un prototip, ceea ce îi face asemănători oarecum cu proiectele de artă publică... Cu omul de știință Klaus Lackner, profesor și director al Centrului Lenfest pentru Energie Regenerabilă din cadrul Institutului Pămîntului de la Universitatea Columbia

Hacking the Future and Planet, installation details, Maldives Pavilion, 55th Venice Biennale, 2013, credit: the artist

climate”. I attended this conference in order to get a high-end info on this topic at first hand and to meet scientists that work in this field. I checked the list of speakers in advance and contacted a few of them asking for an interview. Five responded that they were interested to meet me for an interview and to become part of my art-based research project. I wanted to find out more about: What drives these people? What are their worldviews? Which concepts and ideas are they following? On which (historical or philosophical) concepts do they build on? In which socio-political contexts are they researching and developing their projects and interventions? What is their position regarding the subjectivity of their scientific work, especially when it comes to terms like scientific truth? As an essential part of my project I conducted video-interviews with these experts on the above mentioned questions, in the very specific working context of the person interviewed. I was really surprised that the scientists took from their time in order to talk about their view on the relation of art and science, the relation of fact and fiction in their work, the economical problems linked with doing research with very often no results, the competition amongst scientists working in the same field for – let’s call it – “the best idea” to combat global warming, the pressure when looking for financial partners from public corporations, from affluent people e.g. entrepreneurs such as Bill Gates, who are trying to lobby for their projects, to collect money for building prototypes etc.

Hacking the Future and Planet, installation detail, Maldives Pavilion, 55. Venice Biennale, 2013, photo by Gianpaolo Arena, credit: the artist, credit: the artist

My interest was not to push the scientists’ technologies but to get to know the new fields, to understand their approaches and ideas, to talk about their desire to test a prototype in the real world, which somehow resembles public art projects... With scientist Klaus Lackner, professor and director of the Lenfest Center for sustainable Energy at the Earth Institute at Columbia University in New York, I established a longer collaboration. Klaus Lackner is developing a synthetic tree, or more precisely a technology that captures carbon emissions. He was one of the scientists involved in the Biosphere 2 project in Arizona, and later he moved to Columbia. Just recently he returned to Arizona to run a new institute for Negative Carbon Emissions. I visited Klaus Lackner a few times at his laboratory. I followed his working process, in order to get the work atmosphere, trying to understand his vocabulary and way of thinking. Later, in 2011, I invited him to collaborate in a few public events. We gave a common presentation and staged talk at Johnson Design Center, Parsons, The New School, NY. Then he was involved in my exhibition at Space for Art and Industry in Brooklyn, where I showed a video-piece of one of his experiments with the synthetic tree and displayed an original resin branch of the synthetic tree. At the exhibition, the synthetic tree worked as a symbol that can possibly focus people’s imaginations on a potential collision between nature and technology. In the frame of this exhibition, the former mayor of New York, Michael Bloomberg, visited the show and made known his interest in the technology of the synthetic tree. Politicians worldwide, like Bloomberg, try to bring these technologies into their ideas and plans of “sustainable and smart cities”, however with little discussion about their ambivalent character and often dangerous side-effects. Klaus Lackner also participated in an art-science symposium we organized in the Austrian countryside in 2012. Slowly we developed a good relationship and it became easier to talk about criticism of technolo-

din New York, am avut o colaborare mai lungă. Klaus Lackner lucrează la inventarea unui copac sintetic, mai precis a unei tehnologii care să capteze emisiile de carbon. El a fost unul dintre oamenii de știință implicați în proiectul Biosphere 2 din Arizona și, mai târziu, s-a mutat la Columbia. Nu demult s-a întors în Arizona pentru a conduce un nou institut dedicat emisiilor negative de carbon.

L-am vizitat pe Klaus Lackner de câteva ori în laboratorul său. L-am urmărit procesul de muncă pentru a prinde atmosfera acestuia, încercînd să-i înțeleg vocabularul și felul de a gândi. Mai târziu, în 2011, l-am invitat să colaborăm cu ocazia cîtorva manifestații publice. Am avut o prezentare în doi și o discuție publică la Johnson Design Center, Parsons, The New School, NY. Apoi a fost implicat în expoziția mea de la Spațiul pentru Artă și Industrie din Brooklyn, unde am prezentat o lucrare video despre unul dintre experimentele sale cu copacii sintetici și am expus o ramură originală din rășină sintetică a unuia dintre acești copaci. În cadrul expoziției, copacul sintetic a funcționat ca un simbol care poate concentra imaginația oamenilor pe posibila întâlnire dintre natură și tehnologie. Cu ocazia expoziției, fostul primar al New Yorkului, Michael Bloomberg, și-a anunțat interesul față de tehnologia copacului sintetic. Ca și Bloomberg, politicieni din întreaga lume încearcă să introducă aceste tehnologii în ideile și planurile lor despre „orașe regenerabile și inteligente”, dar există totuși puține discuții despre caracterul ambivalent al acestor tehnologii și despre efectele lor secundare, adesea periculoase. Klaus Lackner a participat, de asemenea, la un simpozion despre artă și știință pe care l-am organizat într-un sat austriac în 2012. Cu timpul, s-a creat un raport bun între noi și a devenit mai ușor să vorbim despre critica tehnologiilor, efectele lor secundare negative, chestiuni legate de guvernare, probleme etice în manipularea naturii și implicații geopolitice.

Interesul meu aici a fost acela de a înscena o situație, de a arăta elementele, recuzita și documentele diverselor proiecte și intervenții realizate în acel context, de a crea un laborator artistic în care diverși oameni (în cazul de mai sus, un politician, un om de știință și un artist) puteau găsi un mediu în care să se întâlnească într-un fel organizat sau chiar întâmplător. Cere efort să ajungi la acel mediu proiectat anume pentru întâlniri întâmplătoare sau discuții coregrafiate, sindrofii informale și schimburi de idei din lumea imaginară și cea reală, pentru a discuta, a interacționa, a vedea

gy, negative side-effects, problems of governance, ethical issues in the context of manipulating nature, or geopolitical implications. My interest was here to stage a situation, to display elements, props and documentations of corresponding projects and interventions, realized in that context as an artistic laboratory where different people (in the above case a politician, a scientist, and an artist) could find an environment for meeting in an organized way or just by chance. It is an effort to get to that specifically designed environment for accidental meetings or choreographed talks, informal hang outs and exchanges of ideas of the imaginary and the real world, in order to talk, to interact, to see, in an unusual situation... No results are necessary, just the moments of being there... Through all my works I intend to stage a specific situation, to visualize a narrative evolving around these somehow weird technologies and their representation in visual culture.

➡ *The more I learn with awe about some of these mega-projects to save the world, with their strange mixture of science fiction, with politicians and scientists coming together, the more it seems to me they have become the latest (or last?) field where one dreams of a Gesamtkunstwerk. And through it, it seems, a real transition of dreams and realities is under way, from securing sunshine to preventing snowfall. How do you see geoengineering as something connecting science, art and society today, and how did it influence or change your approach to artistic practice?*

Hacking Kulmland, intervention, Main Square Pischelsdorf, 2011, photo: CC Trink ↑, Art Media ↓,credit: the artist

într-o situație neobișnuită... Nu e nevoie de niciun rezultat, doar de clipele petrecute acolo... Prin toate lucrările mele vreau să înscenez o situație specifică, să vizualizez un discurs care se dezvoltă în jurul acestor tehnologii oarecum ciudate și reprezentarea lor în cultura vizuală.

➡ *Cu cît aflu mai multe, uimit, despre unele dintre aceste megaproiecte menite să salveze lumea, cu amestecul lor straniu de științifico-fantastic, cu reuniunile dintre politicieni și oameni de știință, cu atît mai mult mi se pare că ele au devenit cel mai recent (ultimul?) domeniu în care se visează la o Gesamtkunstwerk. Și prin ea, se pare, e pe cale să aibă loc o tranziție reală a visurilor în realități, de la asigurarea unei zile însoțite pînă la devierea precipitațiilor. Cum vezi geoingenieria drept ceva ce pune în legătură, în zilele noastre, știința, arta și societatea? Și cum ți se pare că a influențat sau a schimbat ea abordarea ta a practicii artistice?*

➡ Ca într-o Gesamtkunstwerk, oamenii de știință cu putere de politicieni sînt aparent responsabili de și le revine supravegherea și proiectarea globului la scară largă, faptul de a se juca cu starea materiei acestuia și cu metabolismul său. Fantasme de omnipotență... La începutul cercetării mele, m-a interesat să înțeleg ideile și diversele abordări ale geoingenieriei, dar cu cît am înțeles mai multe, cu atît mai temător m-am simțit în raport cu diversele aplicații și violări pe care le aduc aceste tehnologii. Mai ales cînd citim recentul raport IPCC, care afirmă și că ar trebui să optăm pentru planul B (implicînd geoingenieria), dacă nu putem opri încălzirea globală. Asta favorizează politica puterii, folosind argumente elaborate de oamenii de știință, și anume aceea de a opta pentru soluția tehnologică, în loc să încercăm calea mai dificilă, mai puțin populară poate, constînd în sprijinirea și comunicarea schimbărilor comportamentale de care ar fi nevoie din partea oamenilor și a industriilor.

Ceea ce am aflat din cercetarea unei asemenea teme globale și transdisciplinare precum geoingenieria este că e tot mai important să aduc în cercetarea mea toată gama diverselor abordări culturale și geopolitice despre relația dintre natură, societate și politică. La începutul cercetării mele, intenția mea fusese și aceea de a furniza informații despre geoingenierie, ca parte a practicii mele, întrucît mi s-a părut că publicul nu era suficient de informat în legătură cu acest subiect. M-a interesat

Cooling Station, print on dibond, Regionale 12, Krakauebene, 2012, photo & credit: the artist

➡ Like in a *Gesamtkunstwerk*, scientists with the power of politicians are seemingly responsible and in charge to oversee and design the globe on large scale, to play around with its state of matter and metabolism. Phantasies of omnipotence... At the beginning of my research I was interested in understanding the ideas and different approaches of geoengineering, but the more I got to know, the more I felt fearful of the potential applications and violations of these technologies. Especially when you read the recent IPCC report, which also says that we might have to go for the plan B (involving geoengineering), as we cannot stop global warming. This supports power politics using arguments from scientists in order to go for the technological solution, instead of trying the harder, possibly less popular way of supporting and communicating the changes of behaviour required of people and industries.

What I learnt from researching such a global and transdisciplinary theme like geoengineering is that it is more and more important to involve in my own research the variety of different cultural and geopolitically driven approaches about the relation of nature-society-politics. At the beginning of my research my intention was also to deliver information on geoengineering as part of my practice, since I found that the public was not informed enough about this topic. I was also interested to observe the process: who are the first people who occupy an emergent discourse on a new theme, before it gets spread to a larger group of interested, and how it finally arrives to the wider public. Who will be the first producing and collecting information, formulating questions and directing a discourse? Will these people come from human sciences or economic sciences or... or...? What will then happen, as it depends on their approaches, worldviews, analyses and vocabularies...? Over time, my artistic practice and methods embraced more and more a larger variety of formats, such as doing performative lectures, collecting knowledge, and building up an archive on certain aspects of the theme, but also re-reading certain texts and documents (such as the ones from the context of land art), making art-science collaborations, developing pseudo-laboratory situations, co-designing public actions trying to enhance local activities and resistance.

Trying to develop productive fictions...

➡ *Are dreams about the technoculture of geoengineering replacing the dreams of the space age?*

➡ From my point of view, the ideas and dreams related to geoengineering will not replace the dreams of space and space technology. Geoengineering still sounds like a science fiction that opens areas of the new, the magical and unexpected. However, nowadays geoengineering gets more and more integrated into the mainstream knowledge and therefore seems to become realistic. It is obviously fascinating for a few people to have the power to design the weather, the climate and the landscape of planet earth – be it to maintain or improve the current living conditions for humans on the planet, or for other purposes, such as the continuous extraction of resources, or exerting militaristic, power politics at the global level. We have arrived in the Anthropocene...

Space technologies boomed especially during the Cold War times. For instance, in the US, the Reagan administration supported and launched the SDI (Strategic Defense Initiative) in 1983, also called the Star Wars programme, the national defence programme against a potential nuclear attack from the Soviet Union, which was combined with dreams to conquer the space and make other planets livable (terraforming).

Some technologies and worldviews deriving from these times are still around and have been starting points for research and experiments in geoengineering: for instance Edward Teller (“the father of the hydrogen bomb”) proposed to transform a village in Alaska into an ice-free shipping harbour through the application of a nuclear bomb (Project Chariot, 1962). With Lowell Wood, he presented another plan to send up clouds of tiny particles into the sky, in order

și să observ procesul: cine sînt primii care ocupă spațiul unui discurs pe cale să apară despre o nouă temă, înainte ca el să fie transmis unui grup mai mare de părți interesate, și cum ajunge un asemenea discurs, în cele din urmă, la publicul larg? Cine vor fi primii care să producă și să colecteze informații, să formuleze întrebări și să dirijeze discursul? Vor veni acești oameni din științele umane, din cele economice sau de altundeva? Ce se va întâmpla după aceea, de vreme ce totul depinde de abordările lor, de viziunile lor despre lume, de analizele și vocabularele lor?

De-a lungul timpului, practica mea artistică și metodele ei au îmbrățișat o diversitate tot mai mare de formate, cum ar fi prelegerile-acțiuni, colectarea cunoașterii și construirea unei arhive despre anumite aspecte ale temei, dar și recitirea anumi-tor texte și documente (cum ar fi cele din contextul *land art*), stabilirea unor colaborări între artă și știință, crearea unor pseudosituații de laborator, implicarea în proiectarea unor acțiuni publice încercînd să îmbunătățească activitățile locale și rezistența locală.

Încercînd să elaborez ficțiuni productive...

to reflect sunrays back into space. Another concept proposed at that time was sending space mirrors into the sky as an anti-global warming measure, drawing from a concept first considered as an option to cool the climate on the planet Venus. Geoengineering and measures that design and re-design the world's landscape through human action and applied technology both derive from the 60s. But only in 2000 the discussion on the new geological epoch, the Anthropocene, came up with fundamental questions regarding the relationship between nature and humanity, which are also central areas of interest of my current works.

▮ *You brought geoengineering to public attention with an installation consisting of one video piece, a few collaged panels, an object, and two publications in your contribution to the Maldives Pavilion at the 55th Venice Biennale. Can you explain the context of your contribution? Also, maybe you could tell a few things about the way in which the Maldives Pavilion project did come about, how was it organized?*

▮ The international artist-curator collective Chamber of Public Secret was invited to conceive the first Maldives Pavilion for the 55th Venice Biennale in 2013. They decided to work on the theme-oriented concept "Portable Nation – Disappearance as work in progress", instead of following a classical representation of a nation. Amongst other things, they reacted to the historical premiere of the world's first underwater cabinet meeting, which was held by the Maldives government. The then-president of the Maldives, Mohammed Nasheed, wanted to send this eye-catching message out to the world community, in order to inform about the dangers of sea level raise for the Maldives islands: current forecasts are talking about the disappearance of the Maldives entirely into the ocean, with its population probably becoming the first climate refugees, if the raise of the sea levels cannot be stopped by actions reducing carbon emissions in time.

The location for the show was the Gervasuti Foundation, located between the two main venues of the Biennale, Giardini and Arsenale. The curators and associated curators invited around fifteen artists, filmmakers, activists, etc. with different backgrounds and nationalities. From the beginning, the pavilion was conceived as a bottom-up project involving elements of self-organization of the involved artists and curators. You could also see the project as a platform for research and communication on this specific topic of "a local problem and urgency at the Maldives that can only be solved on a global level", but you could describe the Pavilion also as an aesthetic dispositive for a complex, powerful political discussion.

In my contribution I also started from the topic of the rising sea level, on which most researchers agree. But what does this mean for the numerous vulnerable islands and coastal areas of the world? The disappearance of the Maldives? New York or Venice under water? In this work I combined art and science, facts and fictions to analyse the interplay between local microclimate, regional weather, and the rising sea levels owed to climate change, by way of an installation of a desk with typical equipment including scientific and political journals, as well as the model and video of a *synthetic tree* symbolizing the view of a geoengineering scientist caught in a dilemma between ideas of omnipotence and the intention of *saving the world*. Collaged panels as part of the installation consider the global perspective with its sci-fi like large-scale interventions, as well as local level technologies such as planned or newly built climate resilient infrastructure that could possibly prevent the Maldives, Venice or New York from their somewhat similar destinies. The approaches and potential side-effects and dangers of using these technologies are embedded into the specific cultural contexts of these places, building thus critical reference system of local concerns and implications. In the frame of the exhibition, the Contingent Movements Archive symposium was organized by some of the artists of the pavilion. Together with the associated curator Maren Richter, we contributed to the symposium by conceiving and moderating a boat trip to the Venice Lagoon inviting international experts from the artistic field,

Unele tehnologii și viziuni despre lume provenind din această perioadă sînt încă actuale și au reprezentat puncte de plecare pentru cercetări și experimente în cadrul geoingineriei: de pildă, Edward Teller („părintele bombeii cu hidrogen“) a propus transformarea unui sat din Alaska într-un port fără gheață prin detonarea unei bombe nucleare (Proiectul Chariot, 1962). Împreună cu Lowell Wood, el a prezentat un plan de a trimite în atmosferă nori de microparticule pentru a reflecta razele solare înapoi în spațiu. O altă idee propusă la acea vreme a fost lansarea unor oglinzi spațiale în cer ca o măsură împotriva încălzirii globale, dezvoltînd astfel o altă idee, care avea ca scop răcirea climei pe planeta Venus. Geoingineria și măsurile care proiectează și re-proiectează peisajul lumii prin acțiunea umană și tehnologia aplicată datează, ambele, din anii 1960. Dar abia în anul 2000 discuția despre o nouă epocă geologică, antropocenul, a venit cu întrebări fundamentale privitoare la raportul dintre natură și omenire, care sînt și zone centrale de interes în lucrările mele actuale.

▮ *Ai adus geoingineria în atenția publică printr-o instalație ce constă într-o piesă video, cîteva panouri asamblate, un obiect și două publicații, cu ocazia contribuției tale la pavilionul Maldivelor la cea de a 55-a ediție a Bienalei de la Veneția. Ne-ai putea explica un pic contextul intervenției tale? Ne-ai putea spune cîte ceva despre felul în care a apărut proiectul din pavilionul Maldivelor, despre cum a fost el organizat?*

▮ În 2013, colectivul internațional de curatori și artiști Chamber of Public Secrets fusese invitat să conceapă primul pavilion al Maldivelor pentru cea de a 55-a ediție a Bienalei de la Veneția. Ei au decis să lucreze pe conceptul tematic al „Națiunii portabile – dispariția ca *work in progress*“, mai degrabă decît să urmeze o reprezentare clasică a națiunii. Printre alte lucruri, ei au reacționat la premiera istorică a primului consiliu de miniștri subacvatic, organizat de guvernul Maldivelor. Președintele de atunci al Maldivelor, Mohammed Nasheed, a dorit să transmită acest mesaj de impact comunității mondiale pentru a informa despre pericolele pe care le prezintă creșterea nivelului mării pentru insulele Maldive: prognozele actuale vorbesc despre dispariția completă a Maldivelor sub apele oceanului, cu populația lor devenind probabil primul lot de refugiați climatici, în caz că nu se stopează creșterea nivelului mării prin acțiuni care să reducă la timp emisiile de carbon.

Expoziția a fost găzduită de Fundația Gervasuti, situată între două scene principale ale bienalei, Giardini și Arsenale. Curatorii principali și cei asociați invitaseră în jur de cincisprezece artiști, producători de film, activiști etc. de formații și naționalități diverse. Încă de la început, pavilionul a fost conceput ca un proiect de sus în jos, implicînd elemente de autoorganizare a artiștilor și a curatorilor participanți. Proiectul putea fi văzut și ca o platformă pentru cercetare și comunicare pe tema particulară „a unei probleme și urgențe locale pentru insulele Maldive, care poate fi rezolvată doar la nivel global“, dar pavilionul putea fi descris și ca un dispozitiv estetic pentru o discuție politică serioasă și complexă.

În contribuția mea am pornit tot de la problema reprezentată de creșterea nivelului mării, în legătură cu care majoritatea cercetătorilor cad de acord. Dar ce înseamnă asta pentru numeroasele insule și regiuni de coastă vulnerabile din întreaga lume, dispariția Maldivelor, a New Yorkului sau a Veneției sub apele mării? În această lucrare am combinat arta și știința, faptele și ficțiunile pentru a analiza interacțiunea dintre microclimatul local, clima regională și creșterea nivelului mării din cauza schimbărilor climatice, prin instalarea unui birou cu un echipament specific, incluzînd reviste științifice și politice, precum și macheta *copacului sintetic*, împreună cu un film video despre acesta, pentru a simboliza viziunea unui geoinginer prins în dilema ideilor de omnipotență și intenția de *a salva lumea*.

Ca parte a instalației, panourile asamblate discută despre perspectiva globală cu intervențiile sale la scară largă, cu un aer de științifico-fantastic, împreună cu tehnologiile care acționează la nivel local, cum ar fi infrastructura planificată ori construită recent,

scientists from Venice, local fishermen and visitors for lectures and discussions, while passing relevant points of interest in Venice and the lagoon where historical and actual effects of rising sea level and erosion are visible. We also passed the construction site of the MOSE project (Modulo Sperimentale Elettromeccanico), a very much discussed and criticized large-scale flood-defense and gate-system that should protect the city from potential flooding.

Later, the curators of Kunstverein rotor in Graz invited me to show my contribution *Hacking the Future and Planet* from the Maldives Pavilion in Venice at their gallery in the frame of the exhibition *Massnahmen zur Rettung der Welt*. The installation of the work in Graz was set up slightly different compared to that in Venice.

▮ *In 2011 you involved volunteers from the Austrian remote town Pischelsdorf, especially people from the neighborhood, to paint the main square of the city white, using the Albedo effect. Is the square still white? And did Malevich get his color wrong? Also in Maribor, you sprayed a white square in one of the city's most symbolically charged places, Glavni Trg. Furthermore, in Cooling Station, the roofs of the farmsteads of a few families in Krakauebene were*

Cold War_m, installation view, JAUS, Los Angeles, 2012, photo & credit: the artist

temporarily wrapped in white foil during the summer. Can you tell us more about the Albedo effect and your experiments and results with it, in the real and symbolic worlds?

▮ The Albedo effect is the ability of surfaces to reflect (solar) radiation back into the atmosphere causing cooling effects on the surrounding microclimate. For a few years already, the Albedo effect has been used as the scientific background when it comes to designing, re-designing and co-designing the architecture and spatial situations of urban areas, because the increasing temperatures owing to global warming are especially affecting densely built-up urban areas. There are discussions about the best colours and materials of surfaces (of roofs, concrete walls, squares, even parked cars...) involved in constructing new buildings, re-considering the main wind directions for cooling effects, as well as other passive cooling effects obtained from specific architectural elements.

On the other side, there are studies that say that if we would paint all roofs, squares and other large surfaces on the globe white we cannot be sure if this would not trigger, in the worst case, even a new ice age. With no clear "right and best decision", the Albedo effect represents the ambivalence I approach in my artistic practice. I experimented with the Albedo effect in several projects and interventions in public space: I involved the public for painting and col-

care să reziste sau să se adapteze la condițiile climatice și să poată preveni astfel destinul oarecum asemănător al Maldivelor, al Veneției sau al New Yorkului. Abordările, efectele secundare și pericolele posibile reprezentate de utilizarea acestor tehnologii sînt încorporate în contextele culturale specifice ale acestor locuri, construind astfel un sistem de referință critic al îngrijorărilor și al implicațiilor. În cadrul expoziției, simpozionul intitulat *Contingent Movements Archive* [Arhiva Mișcărilor Întîmplătoare] fusese organizat de cîțiva dintre artiștii participanți. Împreună cu curatorul asociat Maren Richter, am contribuit la simpozion concepînd și organizînd o croazieră la laguna venețiană, invîtînd specialiști internaționali din domeniul artistic, oameni de știință venețieni, pescari locali și vizitatori ai colocviilor și discuțiilor, în timp ce atingeam punctele de interes remarcabile din Veneția și din lagună, unde efectele istorice și cele actuale produse de creșterea nivelului mării și de eroziune sînt vizibile. Am atîns și șantierul proiectului MOSE (Modulo Sperimentale Elettromeccanico), un imens sistem de apărare împotriva inundațiilor și de ecluze, foarte dezbătut și criticat, care ar trebui să protejeze orașul de o posibilă inundație. Mai tîrziu, curatorii de la Kunstverein rotor din Graz m-au invitat să-mi prezint contribuția *Hacking the Future and Planet* din cadrul pavilionului Maldivelor la Veneția în cadrul galeriei lor, cu ocazia unei expoziții intitulate *Massnahmen zur Rettung der Welt*. Instalarea lucrării la Graz a fost ușor diferită de ceea ce s-a putut vedea la Veneția.

➡ În 2011 ai implicat voluntari din îndepărtatul oraș austriac Pischelsdorf, mai ales oameni din cartierul în care a avut loc acțiunea, pentru a vopsi în alb piața centrală a orașului, bazîndu-te pe efectul Albedo. Mai e albă această piață? Să-și fi greșit Malevici culoarea? De asemenea, în Maribor, ai pictat cu spray un pătrat alb într-unul dintre locurile cele mai încărcate simbolic ale orașului, Glavni Trg. În continuare, în Cooling Station, acoperișurile cîtorva ferme familiale din Krakauebene fuseseră împachetate temporar în folie albă pe perioada verii. Poți să ne spui mai multe despre efectul Albedo și experimentele tale legate de el, precum și despre rezultatele pe care le-ai obținut în lumea reală și în cea simbolică?

➡ Efectul Albedo e capacitatea unor suprafețe de a reflecta radiația (solară) înapoi în atmosferă, producînd efecte de răcire asupra microclimatului local. Deja de cîțiva ani, efectul Albedo fusese folosit ca fundal științific pentru proiectarea, reproiectarea și coproiectarea arhitecturii și a situațiilor spațiale din zone urbane, deoarece creșterea temperaturilor din cauza încălzirii globale afectează mai ales zone urbane construite dens. Există discuții despre cele mai bune culori și materiale de utilizat pe diversele suprafețe (acoperișuri, ziduri de beton, piețe și chiar mașini parcate...) cînd se construiesc clădiri noi, reconsiderînd principalele direcții ale vîntului pentru efectele de răcire, precum și alte efecte de răcire pasive obținute prin intermediul unor elemente arhitecturale specifice.

Pe de altă parte, există studii care spun că dacă am vopsi în alb toate acoperișurile, piețele și alte suprafețe întinse de pe glob, n-am putea fi siguri că asta n-ar atrage după sine, în cel mai rău caz, chiar o nouă eră glaciară. Fără „decizii corecte și perfecte”, efectul Albedo reprezintă ambivalența pe care o abordez în practica mea artistică. Am făcut experimente cu efectul Albedo în multe proiecte și intervenții în spațiul public. Am implicat publicul în procesul vopsirii și am colaborat cu climatologi și meteorologi pentru a măsura schimbările locale de temperatură în piețele vopsite recent în alb. Împreună am creat ceea ce se poate numi o situație pseudostiințifică pentru public. Oamenii de știință mi-au spus că a fost nemaipomenit să colaboreze cu un artist și că le-a permis să facă experimente la scară relativ mare în „lumea reală”, pe lîngă practica lor obișnuită din cadrul laboratoarelor.

Pentru a vopsi piața centrală din Pischelsdorf, am conceput o coregrafie pentru acțiunea vopsirii și am coordonat veșmintele, vopseaua și instrumentele de vopsit. Pe de o parte, oamenii au avut ocazia de a-și coproiecta cartierul, de a transforma tem-

Overloaded, print & installation detail, The Shed, New York, 2014, credit: the artist

laborated with climate scientists and meteorologists to measure local changes of temperature on newly white-painted squares. Together we created what can be called a pseudo-scientific situation for the public. Scientists told me that it was great to collaborate with an artist, and that it allowed them to do relatively large scale experiments in the “real world”, beside their regular practice in laboratories. For painting the main square of Pischelsdorf I developed a choreography for the painting action and organized the clothes, paint and painting tools. On the one hand, people got the chance to co-design their neighbourhood, to temporarily transform and occupy the car-dominated square into a walkable zone closed for traffic. They talked about the local effects of climate change, getting involved in transforming the aesthetics of a “dying” square (once a historical and lively place, nowadays abandoned and badly adapted for cars), bringing back memories of a vivid square from past times. After the painting action the square was like a huge white canvas... and yes some reference to Malevich was around... Another aspect of this action was its preparation: talking with the mayor and the members of the local municipality, convincing them and local opinion leaders to support this “useless artistic idea”. Somehow it worked. My initial plan was that the ecologically harmless distemper white paint was to disappear through the impacts of weathering from rain and sun, but a week after the painting the mayor sent the fire-brigade out to clean the square with water hoses, because he was afraid of bad political PR due to such a “crazy” action. He was afraid of losing the following elections because he supported the painting action... I performed a second Albedo intervention in Krakauebene. I temporarily wrapped the roofs of two farmer houses in the mountainous countryside with white foil. Thus, I wanted to talk on eye-level with the farmers about the option to intervene with an art-project on the roofs of their private buildings. The action lead us to further interesting discussions in the context of climate change, about its local effects of rising temperatures which also lead to less snow fall, which affects winter tourism, about new forms of vegetation, new living areas of local animals, which changes the quality of agricultural products, and about the danger that the region gets slowly abandoned because of the consequent lack of jobs, income and perspectives to survive. It was also great to get the chance of implementing

Perfection Monster, print on dibond & sticker, Biennial of Graphic Art, Ljubljana, 2009, credit: the artist

porar piața dominată de mașini într-o zonă pedestră, interzisă traficului, pe care au ocupat-o astfel. Au discutat despre efectele locale ale schimbării climatice, ajungînd să fie implicați în a transforma estetica unei piețe „muribunde” (cîndva un loc istoric și viu, astăzi abandonat și prost adaptat pentru automobile) și retrezind amintiri ale unei piețe vii din vremuri apuse. După acțiunea vopsirii, piața arăta ca o imensă pînză albă și, într-adevăr, o oarecare referință la Malevici plutea în aer. Un alt aspect al acestei acțiuni a fost pregătirea ei: a vorbi cu primarul și membrii consiliului local, convingîndu-i pe ei și pe liderii locali de opinie să sprijine această „idee artistică inutilă”. Într-o oarecare măsură a funcționat. Planul meu inițial fusese acela că vopseaua tempera albă ecologic inofensivă va dispărea sub impactul ploii și al razelor solare, dar la o săptămînă după vopsire primarul a trimis brigăzi de pompieri să curețe piața cu apă, deoarece îi era teamă de publicitatea politică negativă ce ar rezulta dintr-o asemenea acțiune „nebunească”. Îi era frică să nu piardă următoarele alegeri din cauză că a sprijinit acțiunea vopsirii... Am făcut încă o intervenție bazată pe efectul Albedo la Krakauebene. Am împachetat temporar acoperișurile a două case de fermieri din zona rurală muntoasă într-o folie albă. Astfel, am vrut să discut de la nivelul cel mai proxim cu fermierii despre opțiunea de a interveni cu un proiect artistic pe acoperișurile caselor lor private. Acțiunea ne-a dus la discuții ulterioare interesante în contextul schimbării climatice, despre efectele locale ale creșterii temperaturilor, ceea ce înseamnă și mai puțină zăpadă, afectînd turismul din perioada iernii, despre noi forme de vegetație, noi habitate pentru animalele din zonă, ceea ce afectează calitatea produselor agricole, și despre pericolul ca regiunea să fie treptat abandonată din cauza lipsei de locuri de muncă, de venit și de perspective de supraviețuire care ar urma. A fost, de asemenea, extraordinar să am ocazia de a pune în practică această intervenție temporară în peisaj, bazată pe efectul Albedo, care e vizibilă de la distanță, dar este realizată totuși într-o versiune absurdă, fără a avea, practic, niciun efect de răcire local, întrucît aceste ferme sînt situate la mai mult de 1.500 m deasupra nivelului mării, într-o regiune alpină destul de friguroasă.

A treia intervenție legată de efectul Albedo fusese făcută în fața vechii primării din Maribor, în piața Glavni Trg: această acțiune reflecta asupra efectelor de răcire ab-

this temporary intervention in the landscape which is visible from far away, based scientifically on the Albedo effect, yet realized in an absurd version with practically no local cooling effect, since these farmer houses are situated at more than 1,500 meters above sea level in a quite cold alpine region. A third Albedo-related intervention was made in front of the old municipality of Maribor at the square Glavni Trg: this action was reflecting on the abstract cooling effects deriving from the colour white, but interpreted in a symbolic way associated with the innocence and the “blank” areas in the city’s history, pointing on the history of a disputed square in Maribor where the whitewashing of historical facts and events, ambiguous definitions, shifted meanings and conflicts etc. are on the agenda for many years, inscribed in the history and future of Slovenia. This white square has meanwhile slowly disappeared through impacts from rain, sunshine, wear and tears... One main focus of all these Albedo related projects is for me the question of the role that artistic work can play in the complex web of politics, science and society. How could one develop sustainable living models and worldviews in an artistic context through mutual influence, exchange, and collaboration? Humankind’s ancient dream to influence nature is explored and criticized on the borderzones between fact and fiction, between experiments and concepts designed for the real world.

Perfection Monster, video still, Biennial of Graphic Art, Ljubljana, 2009, credit: the artist

2050 Prishtina, print, Stacion Center for Contemporary Art, Prishtina, 2008, credit: the artist

stracte rezultate din culoarea albă, dar interpretate într-un fel simbolic asociat cu inocența și cu zonele „oarbe” din istoria orașului, arătând spre istoria disputatei piețe din Maribor, unde mușamalizarea faptelor și a evenimentelor istorice, a definițiilor ambigue, a sensurilor schimbate și a conflictelor transpuse etc. e la ordinea zilei de mulți ani, înscrisă în istoria și viitorul Sloveniei. Această piață albă a dispărut treptat sub efectele soarelui, ploii și uzurii...

Unul dintre punctele de concentrare principale ale tuturor acestor proiecte legate de efectul Albedo este, pentru mine, chestiunea rolului pe care îl poate juca munca artistică în urzeala complexă a politicii, a științei și a societății. Cum am putea elabora modele ecologice de viață și de viziune despre lume într-un context artistic, prin influențe reciproce, schimburi și colaborări? Visul străvechi al omenirii de a influența natura e explorat și criticat în zonele de graniță dintre fapte și ficțiune, dintre experimente și concepte proiectate pentru lumea reală.

Iarăși, un alt aspect care mă interesează în timp ce reflectez asupra abordărilor științifice și colaborez cu oamenii de știință este să implic specialiști locali pentru a elabora un vocabular comun, un limbaj comun în care să vorbim despre diversele versiuni ale așa-numitului adevăr, despre subiectivitate și abordări ambivalente în a vedea și, în potență, în a schimba lumea...

➡ În 2009, ai creat o instalație, Perfection Monster, concentrându-te pe experiența unui „nonloc” standardizat cum este Maria-Restituta-Platz: o periferie a Vienei care urmărește totuși perfecțiunea și unde internalizarea locală a normelor globale poate fi observată în detaliile sale cele mai intime. Se pare că faci aici munca de a educa sensibilitatea pentru a vedea felurile în care lumea noastră e, pe nesimțite, colonizată. Ce răspuns poate fi găsit în „improvisațiile din viața cotidiană”?

➡ Din punctul meu de vedere, „improvisațiile din viața cotidiană” au de-a face cu intenția omenească fundamentală, cu necesitatea și dorința de a supraviețui sau de a construi o „viață mai bună”, bazându-te în primul rând pe opțiuni și resurse locale, iar apoi, foarte des, pe nevoia de a improviza, de a reutiliza, de a reconstrui, de a recicla materiale și bunuri care îți stau la dispoziție.

Nonlocuri precum nucleele rețelilor de transport, locuri din fața bancomatelor etc. utilizează în mod optim fiecare metru pătrat, cu trăsăturile sale standardizate. Diversitatea e redusă cât mai mult posibil, trăsături și detalii spațiale similare colonizează în mod subtil diverse locuri din întreaga lume cu același stil, aceleași trăsături arhitecturale, aceleași idei capitaliste, aceași politică și estetică. Drept răspuns, identită-

And again, another aspect that interests me while reflecting on the scientific approaches and collaborating with scientists is to involve local experts in order to develop a common vocabulary, a common language to talk about the different versions of the so-called truth, about subjectivity and ambivalent approaches to see and possibly transform the world...

➡ In 2010 you created an installation, Perfection Monster, focusing on the experience of a standardized “non-place” like the Maria-Restituta-Platz: a periphery of Vienna which strives nevertheless for perfection, and where the local internalization of global norms can be observed in its most intimate detail. It seems like you are doing here the work of educating the sensibility for seeing the ways in which our world is subtly colonized. What response can be found in the “improvisations of everyday life”?

➡ From my point of view, “improvisations of everyday life” have to do with the basic human intention, necessity and wish to survive or trying to make a “better living”, firstly counting on local options and resources and secondly often involving the need to improvise, to re-use, to re-build, to up- and down-cycle materials and goods that are available.

Non-places like transportation hubs, the places in front of cash machines, etc., are optimally using every square meter with their standardized features. Diversity is reduced to a minimum, and similar spatial features and details are subtly colonizing different places worldwide with the same style, architectural features, capitalistic ideas, politics and aesthetics behind. As a response, the specific local identities of these places can only be derived from their temporary use by different communities, often with a migrant background, who are using participatory co-design processes to adapt the places for various purposes like markets and events, for private, often informal, work or business.

➡ So then, in relation to your work, 2050 Prishtina, how does the future of Prishtina look from the perspective of utopian gas stations?

Cool Roof, performance, Brooklyn, 2011, photo: Marc Ganzglass, credit: the artist

Breezy Park, video still, S.M.U.R. (Self Made Urbanism), Rome, 2014/ngbk, Berlin 2013, credit: the artist

țile locale specifice ale acestor locuri pot deriva doar din utilizarea lor temporară de diferitele comunități, adesea cu un fundal de imigranți, care utilizează procese de coproiectare prin participarea factorilor implicați pentru a adapta locurile diverselor scopuri cum ar fi piețele și evenimentele, afacerile sau muncile private, adesea informale.

➡ În ce privește, acum, lucrarea ta 2050 Prishtina, cum arată viitorul Prishtinei din perspectiva benzinărilor utopice?

➡ În zilele noastre, dar și în viitor, benzinăriile sînt și vor fi peste tot în lume importante ca puncte de cristalizare ale unei culturi de petrecere a timpului și de tranzit în zonele suburbane și în spațiile intermediare. Ele sînt spații semipublice deschise pentru aproape toată lumea. În cadrul benzinăriilor, informalul întâlnește procesele formale și planificarea spațială, aducînd împreună oameni cu fundaluri sociale, culturi și naționalități diferite, care își trăiesc viața cotidiană în cadrul unor structuri paralele – care există în Prishtina mai mult decît în alte locuri. Iar problema despre sursa viitoare a combustibilului rămîne una actuală...

➡ Vorbește-mi despre abordarea ta din Self Produced City, Roma, 2013.

➡ În cadrul proiectului S.M.U.R. (Self Made Urbanism), artiști, arhitecți și teoreticieni au fost invitați să facă cercetări la periferia Romei, explorînd Via Casilina, o arteră principală ce merge spre sud-est dinspre gara centrală Roma Termini, adică spre periferia orașului și dincolo de ea. Prin călătorii de documentare și schimburi cu urbaniști, sociologi și oameni ai locului, am investigat rețeaua urbană informală, orașul autoconstruit și autoorganizat care s-a dezvoltat aici, rearticulînd orașul și creșterea sa neplanificată pe mulți ani.

Terenul istoric al orașelor e transformat permanent de asemenea urbanități auto-produse în cartierele metropolitane. Fundalul transformărilor are de-a face adesea cu lupte sociale legate de migrarea internă și internațională. Dinamica și urgențele apropiierii și reaproprierii, precum și lupta pentru un spațiu social independent, care să reziste dezvoltărilor neoliberale, se bazează pe necesitățile, practicile, abordările politice și structurile paralele formate din oameni și comunități ce trăiesc și rezistă în zonă, care încearcă să-și facă posibilă viața și supraviețuirea cotidiană.

Domeniul meu de cercetare în contextul acestui proiect s-a concentrat pe comunitatea bengaleză care trăiește în și transformă zona cartierului Torpignattara din Roma, situat la extremitatea periferică a Via Casilina. În mai 2013, Parco di Centocelle, un parc public imens pe Via Casilina, situat la periferia Romei, a găzduit Festa Intercul-

➡ Today and in the future, gas stations are worldwide important as points of crystallisation of a certain hang-out and transit-culture in suburban areas and in-between spaces. They are semi-public spaces open for nearly everyone. On gas stations informality meets formalized processes and spatial planning, bringing together people of different social backgrounds, cultures and nationalities, who are living in their everyday life in parallel structures – which exist in Prishtina more than in other places. And the question on the future origin of the gas remains...

➡ Tell me about your approach to Self Produced City, Rome, 2013.

➡ In the framework of the project S.M.U.R. (Self Made Urbanism), artists, architects and theoreticians were invited to do research in the periphery of Rome by exploring Via Casilina, an arterial road running south-eastwards from around the central train station Roma Termini to the outskirts of the city and beyond. Carrying out field trips and exchanges with urbanists, sociologists and local people, we investigated the informal urban fabric, the self-built and self-organized city that has developed here and has reformulated the city and its unplanned growth for many years.

The historical terrain of cities is permanently transformed by such self-produced urbanities in metropolitan neighbourhoods. The background of transformations often has to do with social struggles related to internal and international migration. The dynamics and urgencies of appropriation and re-appropriation, as well as the quest for an independent social space, resisting to neoliberal developments, are based on the necessities, practices, political approaches and parallel structures of people and communities living and resisting in that area, who are trying to make daily life and survival possible.

My field of research in the context of this project focused on the Bengali community mainly living in and transforming the area of Rome's district Torpignattara, located further out on Via Casilina. In May 2013, Parco di Centocelle, a huge public park at Via Casilina in the outskirts of Rome, was hosting the Festa Interculturale Roma, a big transnational festival self-organized by a local Bengali cultural association collaborating with migrant initiatives from 14 countries of the Global South. Whereas the living situations and residence status of Bengali people in Rome are often rather “informal”, the organization level of their associations is very high and they are also well connected, internationally as well as with Bangladesh. My work *Breezy Park* consisted of a two-channel video-installation plus printed matter, focusing on the origination process of this festival in the park by joining the community who prepared, shaped and rehearsed the event. On the one hand the project narrates stories about these people and communities: Who are they? What is their understanding of informality and public sphere? What about their relations to the socio-political, how they weather the extreme struggles in Bangladesh? On the other hand the project follows the spatial changes deriving from the festival architectures of the temporary “(tent) city in front of the city”, materializing the appropriation of the public park with a breeze of improvisation, informality and formalization alike. For the research of this project, I collaborated with Andrea Priori, a social anthropologist from the University of Roma III, and with Mukul and Munna from Pathsala, a Bengali Association of Rome. The project S.M.U.R. was exhibited at NGBK in Berlin in 2013 and in Rome in collaboration with Metropolis and Teatro Valle Occupato in 2014.

➡ What is your approach to locality? You seem to have a very keen way of reading and respecting a place, while connecting it at the same time with some of the most all-encompassing theories and practices.

➡ I always try to begin my works with a thorough site-specific research, including investigations on the history of the place – from the distance as well as locally by field trips, trying to use local facilities as the local population of different urban milieus does, and above all respecting the place and its inhabitants, appreciating their local endeavours and achievements. After having overcome a certain level of understanding of the environment and its conflicts, having identified local ambivalences, I try to dig into unseen aspects and

turale Roma, un mare festival transnațional autoorganizat de o asociație culturală bengaleză locală în colaborare cu inițiative ale unor imigranți din 14 țări ale Sudului Global. Pe când traiul și rezidența bengalezilor la Roma sînt adesea destul de „informale”, nivelul de organizare al asociațiilor lor e foarte ridicat și ele sînt, de asemenea, bine conectate la nivel internațional între ele, precum și cu Bangladesh-ul. Lucrarea mea *Breezy Park* a constat într-o instalație video pe două canale și materiale tipărite, concentrîndu-se pe originea acestei sărbători din parc, prin participarea mea la viața comunității care a pregătit, a modelat și a repetat acest eveniment. Pe de o parte, proiectul articulează povești despre acești oameni și aceste comunități. Cine sînt ei? Cum înțeleg ei informalitatea și sfera publică? Care sînt relațiile lor cu sociopoliticul? Cum suportă ei luptele extreme din Bangladesh? Pe de altă parte, proiectul urmărește schimbările spațiale derivînd din arhitecturile temporare ale sărbătorii „un oraș (cort) în fața orașului”, materializînd apropierea parcului public cu o adiere de improvizare, informalitate și formalizare. Pentru cercetarea legată de acest proiect, am colaborat cu Andrea Priori, un antropolog social de la Universitatea Roma III, și cu Mukul și Munna din cadrul Pathsala, o asociație bengaleză din Roma. Proiectul *S.M.U.R.* fusese expus la NGBK Berlin în 2013, iar la Roma în 2014, în colaborare cu Metropolis și Teatro Valle Occupato.

➡ *Care e abordarea ta a caracterului local? Pari să ai un fel foarte pătrunzător de a citi și de a respecta locul, în timp ce îl pui în legătură cu unele dintre cele mai cuprinzătoare teorii și practici.*

➡ Încerc mereu să-mi încep lucrările cu o cercetare amănunțită la fața locului, incluzînd investigații despre istoria zonei – de la distanță, dar și de pe teren, prin călătoria de documentare, încercînd să utilizez infrastructurile de care dispun și populațiile locale din diversele medii urbane și, înainte de toate, respectînd locul și locuitorii său, apreciînd eforturile și rezultatele lor locale. După ce am trecut de un anumit nivel de înțelegere a mediului și a conflictelor sale, după ce am identificat ambivalențele locale, mă îndrept spre aspectele și potențialitățile nevăzute ce-ar putea deveni importante pe viitor, încercînd mereu să combin și să gîndesc transversal micul și marele, ceea ce apare și ceea ce dispare, faptul și ficțiunea, localul și globalul, includerea și excluderea. S-ar putea descrie acest lucru ca o versiune personală a unei „geografii critice”, combinată adesea cu o reflecție critică a teoriilor despre antropocen.

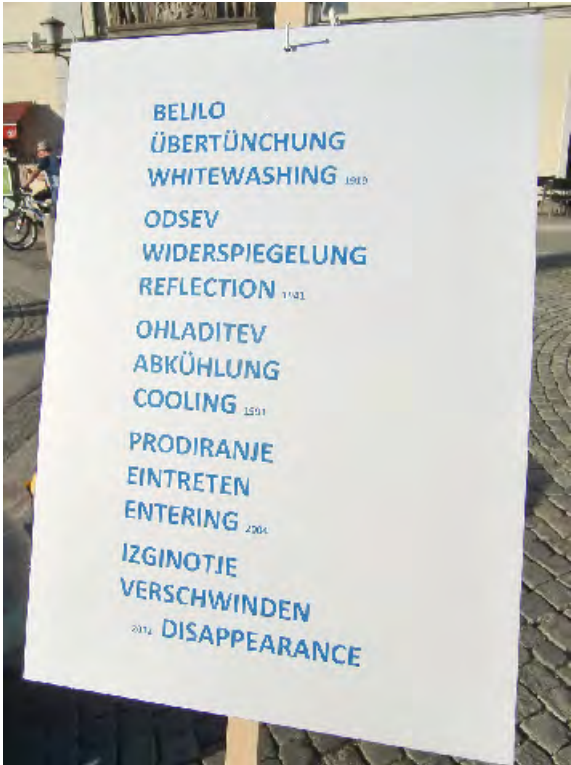
➡ *Unde duce asta în viitorul apropiat?*

➡ Termenul „supraîncărcat” – folosit în raporturi variabile și în diverse sisteme de referință – e un punct important de reflecție și contextualizare a muncii mele recente și actuale, referindu-se la teme ale cercetării mele și ale proiectelor viitoare, cum ar fi peisajele supraîncărcate ori rețelele supraîncărcate, care sînt chestiuni actuale și disputate. Pe de o parte, răspund necesității de a reflecta conceptele, imaginarul și critica noii cotituri geologice, era antropocenului. Pe de altă parte, totul e despre abordări și practici a cum să despovărezi rețelele supraîncărcate prin confruntarea și repunerea în discurs a urgențelor privitoare la ce ar trebui făcut pentru a transforma diversele straturi ale crizei și inegalitățile cu ajutorul unor ficțiuni productive, proiectate pe o realitate imaginată și un viitor care are deja loc. Alte straturi ale muncii mele curente sînt relațiile, interferențele și ambivalențele dintre a apărea și a dispărea. Un exemplu al muncii mele în acest context se referă la peisaje, cum ar fi zonele de coastă sau insulele care devin tot mai vulnerabile. Ele tind să dispară din cauza impactului pe care îl au în încălzirea globală și efectele sale neintenționate, din cauza extremelor climatice sau din cauza efectelor colaterale rezultate din munca speculativă de construcție ce vizează reproiectarea peisajelor sau din extragerea ilegală a resurselor la scară mică și/sau mare, schimbările în utilizarea pămîntului sau în exproprierile de teritorii ș.a.m.d. Unul dintre proiectele mele actuale meditează asupra acestei chestiuni în contextul nisipului ca materie primă,

Climate Manipulation Station, installation detail, Space for Art and Industry, New York, 2011, photo & credit: the artist

White Square, intervention detail, Borderline, public art project, Maribor, 2012, photo & credit: the artist

care devine o resursă tot mai valoroasă extrasă în mari cantități, ceea ce duce la violări ale drepturilor omului, crize ecologice și geografii pustiite. Astfel, de pildă, nisipul de pe fundul mării e un material important pentru industria de construcții deoarece e esențial pentru producția de beton, de care e nevoie pentru construcția unor noi clădiri, proiectate speculativ, de pildă, în Dubai sau în Spania. Relațiile geopolitice devin vizibile atunci cînd ne uităm la țări cu zone de coastă bogate în nisip sau la insule care exportă această resursă care se diminuează către țările/orașele unde construcțiile înfloresc. Mineritul exagerat de nisip pune în pericol viața locuitorilor locali în aceste zone de coastă sau insule bogate în nisip. Din cauza acestei extracții, adesea ilegale, ele încep să dispară.

Totodată, există o criză politică privitoare la insulele Spratly din Marea Chinei de Sud, din cauza unei nou-apărute insule artificiale făcute din nisip cu ajutorul unor drage, de care a fost nevoie pentru a construi pe ea clădiri și infrastructură, făcînd astfel posibilă revendicarea unor ape teritoriale, precum și o demonstrație de putere și posesiune din partea guvernului chinez împotriva unor țări precum Filipine sau Vietnam. Chinezii au pus mîna astfel și pe valoroase resurse potențiale și țitei neexploatat din regiunea submarină, pe care plănuiesc să le extragă pe viitor. Acest proiect va fi instalat sub forma unei expoziții la Kunsthau Graz în primăvara lui 2015. Alte cercetări și lucrări pe care le fac au de-a face cu ficțiuni legate de construirea unei versiuni contemporane a turnului eolian, care e un dispozitiv arhitectural tradițional persan pentru ventilația naturală, fără vreo sursă de energie externă. Reflectînd asupra dezvoltărilor globale urbane, această cercetare construiește o abordare critică a falselor soluții ecologice ale diverselor concepții ale Orașului Inteligent, care răsăr în multe orașe din întreaga lume. Aceste concepții (e.g., cele elaborate actualmente la Viena sau la Masdar City, orașul utopic înconjurat de ziduri care se con-

White Square, performative intervention, Borderline, public art project, Maribor, 2012, photo: Silvia Gruber, credit: the artist

potentialities that might become important in the future, always attempting to combine and think transversally, the small and the large, the appearing and the disappearing, the fact and the fiction, the local and the global, the inclusion and exclusion. One could describe it as my personal version of a “critical geography”, often combined with a critical reflection of the theories on the Anthropocene.

➡ *Where does that lead in the immediate future?*

➡ The term “Overloaded” – used in variable relations and reference systems – is a relevant point of reflection and context of my current and immediate work, referring to topics of my research and upcoming projects such as overloaded landscapes or the overloaded grid, which are current and disputed issues. On one hand I respond to the necessity of reflecting the concepts, imaginary and criticism of the new geologic turn, the era of the Anthropocene. On the other hand it is about approaches and practices of how to unload the overloaded grid by facing and narrating the urgencies of what should be done to transform the diverse layers of crisis and inequalities with productive fictions, projected to an imagined reality and a future that is already taking shape.

Further layers of my current work are the relations, interferences and ambivalences between appearing and disappearing. One example of my work in this context refers to landscapes such as coastal areas or islands which get increasingly vulnerable. They tend to disappear because of the impact of global warming and its effects of unintentional design, because of weather extremes, or because of collateral effects owed to the speculative construction work aiming to redesign landscapes, or to the illegal small scale and/or large scale resource extraction, land use change or land grabbing, and so on. One of my current projects reflects on this issue in the context of the material sand, which becomes an increasingly valuable resource extracted in high volumes, leading to violations of human rights, ecological crises and exhausted geographies. Thus, for instance, sea sand is an important material for the building industry because it is essential for the production of concrete which is needed to a large extent for the construction of new buildings designed speculatively, for instance in Dubai or Spain. The geopolitical relations become visible when looking at countries with coastal areas of sand or islands, who are exporting this shrinking resource to the building booming cities/countries. The extensive sand mining is endangering the livelihood of the local inhabitants on these coastal areas or islands of sand. Because of this often illegal extraction, they slowly disappear. At the same time there is a political crisis regarding the Spratly Islands in the South China Sea because of a newly appearing artificial island built of sand with dredger ships, needed in order to construct buildings and infrastructure on it, making it possible thus to claim territorial waters as well as demonstrating the power and ownership of the Chinese government against other countries like the Philippines and Vietnam. The Chinese also put their finger on the expected valuable resources and untapped oil in the underwater region, planning to extract in the future. This project will be installed for a show at Kunsthau Graz which opens in the spring of 2015. Further research and work I am doing are related to fictions of constructing a contemporary version of a wind-tower which is a traditional Persian architectural device for natural ventilation without any required source of external energy. Reflecting on global urban developments, this research builds a critical approach to the “greenwashing” of Smart City concepts that pop up in many cities worldwide. These concepts (e.g. currently elaborated in Vienna, or in Masdar City, the utopia-like walled city under construction in Abu Dhabi which is planned to be opened in a few years) beautifully represent a growing global phenomenon: the progressive polarization and division of the world, between local tradition and modernization, between living in a completely controlled, elaborated gated-community and living in huge ghetto-like open settlements, “informal cities” open to the unexpected transformations of everyday life.

struiește la Abu Dhabi și a cărui deschidere se plănuiește în câțiva ani) prezintă în mod sugestiv un fenomen mondial tot mai răspîndit: polarizarea și diviziunea treptată a lumii între tradiția locală și modernizare, între a trăi într-o comunitate izolată cu totul controlată și planificată și a trăi în așezări deschise, asemănătoare cu niște ghetouri, „orașe informale” expuse transformărilor neașteptate ale vieții cotidiene.

➡ *Trecînd la mediul de lucru al artiștilor austrieci, un mediu pe care tu îl cunoști foarte bine: cum trăiesc artiștii critici și cum se autoorganizează ei? Mă gîndesc, de pildă, la rețeaua VorOrt din Graz.*

➡ Platformele, proiectele și procesele autoorganizate care oferă posibilități pentru informare, rețele, schimburi și colaborări între artiști contemporani sînt pe cale să apară și în Austria. Ele sînt tot mai importante, de vreme ce structurile marilor instituții artistice interesate sau ale galeriilor de renume devin tot mai puțin accesibile pentru majoritatea artiștilor. Mai mult, există o lipsă și în privința dezbaterilor publice serioase despre strategiile culturale și condițiile de muncă ale artiștilor, precum și despre producția lor culturală. În cazul concret al Graz-ului, inițiative precum VorOrt sînt foarte necesare în cadrul orașului, întrucît există o lipsă în ce privește o structură de punere în legătură a artiștilor contemporani (e.g., o academie de artă – chiar dacă s-a discutat ani de-a rîndul despre înființarea uneia). Această inițiativă reflectă și situația artiștilor ce părăsesc Graz-ul pentru a se muta la Viena, care este mai mare, din cauză că lipsesc posibilitățile efective pentru cercetare, producție și prezentare.

Așadar, cum să dezvoltîi practici și priceperi specifice? Cum să supraviețuiești și să muncești în domeniul artei? Prin autoorganizare, relații și comunități informale, inițiative și spații gestionate de artiștii înșiși, cu un concept clar, solidaritate, discursuri specifice legate de artă, *open source*, documentare și arhivare a muncii artistice, creînd astfel structuri paralele în raport cu cele existente...

➡ *Ce schimbări vezi în viața artiștilor contemporani din sectorul independent vienez de cînd orașul a adoptat artele contemporane ca un element central al identității sale?*

➡ O dezbatere cultural-politică efectiv critică, vizînd condițiile de producție și de prezentare în domeniul artei contemporane și în sectorul cultural în general, lipsește oarecum în Austria. Precum în multe țări europene și nu numai, tendințele neoliberale, cum ar fi așa-numitele industriei creative, accelerează transformările și disponibilitatea de spații pe care să ți le poți permite, precum și contextele de muncă ale artiștilor, mai ales în zonele urbane. Ele orientează atenția publică spre produse și evenimente ce cad în sfera stilizării vieții.

Definindu-se ca o națiune iubitoare de cultură, Austria depune eforturi serioase pentru a păstra finanțările și bugetele publice ale marilor instituții culturale și ale marilor actori culturali din țară datorită importanței lor ca producători de imagine și evenimente pentru turism și derivatele sale.

Condițiile pentru o muncă independentă în domeniul artei devin tot mai dificile și mai informale; există tot mai multe structuri de activitate și proiecte bazate pe colaborare. În clipa de față există o explozie a diverselor concepte de spații gestionate de artiști și de alte soluții, adesea din cauza condițiilor de viață și de muncă precare. Proiectele independente sînt forțate să găsească zone noi care să furnizeze mijloacele pentru cercetare, producție și prezentare: pe de o parte, unele spații și inițiative autoorganizate mai mici sînt alimentate de dorința de a se instituționaliza cumva pentru a putea candida la finanțări sau pentru a putea deveni un posibil partener dacă vine vorba de fonduri și sponsori din sectorul privat. Asta a dus la niște proiecte destul de stranii... Pe de altă parte, strategia de finanțare publică a proiectelor mai mici, orientate spre cercetare și colaborări, s-a schimbat și ea. Instituțiile de finanțare publică ale orașului Viena și din cadrul ministerului austriac au observat și ele schimbările din cadrul practicilor artistice, cum ar fi proiectele inter- și transdisciplinare bazate pe artă, colaborări cu oamenii de știință etc. și, prin urmare, au

➡ *Moving on to the work environment of artists in Austria that you know very well, how are critical artists surviving and also getting self-organised? I'm thinking for instance of the VorOrt network in Graz.*

➡ Self-organized platforms, projects and processes that provide possibilities for specific information, networking, exchange and collaboration for contemporary artists are emerging also in Austria. They are increasingly important as the structures of interested big art institutions or established galleries get less and less accessible for most of the artists. Furthermore, there is a lack of serious public debates on cultural politics and the conditions of work of artists and their cultural production. Mentioning specifically Graz, initiatives such as VorOrt are highly needed in that city as there is a lack of a connecting structure for contemporary artists (e.g. an art academy – there were discussions about establishing one in Graz for many years). This initiative also reflects the situation of artists who are leaving Graz for the bigger Vienna, or further beyond, because of the lack of relevant possibilities for research, production and presentation. So, how to develop specific practices and skills, how to survive and proceed working in that field? Through self-organization, informal relations and communities, artist-run initiatives and spaces having a clear concept behind, solidarity, specific art related discourses, open source, documentation and archiving of artistic work... Thus creating structures parallel to the existing ones...

➡ *What changes do you see in the life of contemporary artists in the independent sector in Vienna, ever since the city adopted contemporary arts as its mainstreaming identity?*

➡ A real critical cultural-political debate regarding the conditions of production and presentation in the contemporary art field, and in the cultural sector in general, is somehow missing in Austria. Like in many European countries and beyond, neoliberal tendencies, such as the so-called creative industries, accelerate the transformations and availabilities of affordable spaces and the contexts of work for artists, especially in urban areas. They direct public attention towards the product and the lifestyle-oriented events. Austria, defining itself as a cultural nation, puts a lot of effort in keeping the public funds and budgets for the big Austrian cultural institutions and players, because of their importance as image and event producer for tourism and its derivatives.

The conditions for independent work in the art field are getting more difficult and informal, and there are more collaborative working structures and projects. Currently there is a boom of different concepts of artist-run off-spaces and alternatives, often because of the precarious living and working conditions. Independent projects are forced to find new areas providing the means for research, production and presentation: on one hand, some smaller self-organized spaces and initiatives are driven to somehow institutionalize themselves, in order to apply for funds or become a possible partner, when it comes to funds and sponsors from the private sector. Some strange projects have come out of it... On the other hand, the public funding policy for smaller, research-oriented projects and collaborations has changed as well. The public funding institutions of the city of Vienna and from the Austrian ministry also noticed the changes in art practices, like inter-and trans-disciplinary art-based projects, collaborations with scientists etc., and consequently opened the possibility to obtain funds from the Viennese department for science or research. Relatively recently, in 2013–2014, Generali Foundation and Bawag Foundation, two mid-size art institutions with a quite good reputation and programme disappeared from the Viennese landscape. Generali Foundation moved to Salzburg and Bawag Foundation closed the doors. This reduced the diversity of art discourses and exhibition contexts and the possibilities for local artists, including a negative international effect for Vienna as an art destination in general. A positive effect on the Viennese art scene is coming from international artists and researchers settling or moving temporarily into the city, for studies or artist in residence programmes. This enforces discourse and possibilities for international collaborations.

deschis posibilitatea de a obține fonduri de la departamentul vienez pentru știință și cercetare.

Relativ recent, în 2013–2014, fundațiile Generali și Bawag, două instituții de mărime medie cu o reputație destul de bună și cu un program pe măsură, au dispărut din peisajul vienez. Fundația Generali s-a mutat la Salzburg, iar Bawag și-a închis porțile. Asta a redus diversitatea discursurilor despre artă, contextele și posibilitățile de expunere pentru artiștii locali, adăugînd un efect internațional negativ în profilul Vienei ca destinație artistică în general. Un efect pozitiv pe scena artistică vieneză vine din partea artiștilor și cercetătorilor străini care se mută fie și temporar în acest oraș, fie pentru a studia, fie pentru a participa la un program de rezidențe pentru artiști. Acest lucru întărește discursul și posibilitățile de colaborare internațională.

S-ar putea spune, pe scurt, că Austria, în comparație cu alte țări, are un sistem de finanțare publică funcțional pentru artiști și proiecte independente care prezintă o muncă sau o instituție progresistă. Cu toate astea, direcția actuală e oarecum problematică și neclară, nu în ultimul rînd pentru că aceste relații și structuri sînt adesea transferate către noi forme de sponsorizare public-privat și noi servituți. În fine, lucrări ale artiștilor contemporani, incluzînd evenimente publice, proiecte autoorganizate și/sau spații artistice independente de dimensiuni reduse cu toatele, sînt adesea folosite și înrolate pentru a transmite imaginea de artă-și-cultură, încercînd să facă o marcă din identitatea unei Viene „deștepte și creative”.

➡ *Dacă ai fi coordonatorul Centrului Mondial de Manipulare Climatică de la Chișinău, care ar fi primul tău proiect?*

➡ Mai întîi, sînt de partea transformării hotelului Național în sediul central al acestui centru. Jumătate din spațiul său ar trebui să fie rezervat artiștilor din diversele discipline și filozofilor, în timp ce cealaltă jumătate ar fi dedicată oamenilor de știință, tot din diverse discipline. Întreg spațiul ar fi deschis publicului pentru a invita pe toată lumea să-și împărtășească ideile și să experimenteze într-un spațiu de lucru deschis. Rezultatele n-ar fi cerute în mod direct, totul ar fi neintenționat supraîncărcat.

Traducere de Alexandru Polgár

One can summarize that Austria, compared to other countries, has a working public funding system for artists and independent projects presenting a progressive work or institution. However, the direction taken currently is somehow problematic and unclear, not least because these relations and structures are often transferred towards new forms of public-private sponsorship and new dependencies. And finally, the works of contemporary artists, including small scale public events of self-organized projects and/or independent art spaces, are often used and incorporated to communicate the art-and-culture image, trying to brand with it the identity of “smart and creative” Vienna.

➡ *If you were to be coordinating the Chișinău’s World Center of Climate Manipulation, what would be your first project?*

➡ First of all, I’m in favour of making Hotel National the headquarter of this Center. Half of its space should be reserved for artists of various disciplines and philosophers, while the other half is dedicated to scientists, coming equally from different disciplines. The whole place would be open to the public to invite everyone to share ideas and experiment in an open work space. Results not directly required, unintentionally overloaded.

2050 Chișinău, imprinted rain-jackets/detail intervention and print on dibond, KSA:K Center for Contemporary Art, Chișinău, 2010, photo & credit: the artist

